

Új csillagvizsgáló

November 7-én új csillagvizsgálót avattunk Jászberényben. A Városi Könyvtár megújult épületén igényesen kialakított kupola is helyet kapott, melynek átadásán a MCSE is képviseltette magát.

Miközben az ország másik végében az egykori Pécsi Planetárium épületét bontották, a Jászág fővárosában, Jászberényben csillagvizsgáló megnyitására gyűltek össze az érdeklődők. Mégpedig igazi különlegesség, könyvtári csillagvizsgáló avatására!

Bár az MCSE-nek Jászberényben és környékén is vannak tagjai, nem mondhatjuk, hogy a településnek hosszú időre visszanyúló csillagászati hagyományai lennének. Ezért is kell nagyra értékelnünk, hogy a mai időkben, amikor a közösségi csillagvizsgálók működtetése egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, egy ilyen szép új csillagászati bemutatóhelyet avathattunk.

Ha Jászberény térképére tekintünk, meglepően sok csillagászati jellegű utcánéval találkozunk. Van a városban Csillag utca, Messzelátó utca, Napsugár utca, és jó néhány „csillagképes” utca is: Göncöl utca, Fiastyúk utca, Vizöntő utca, Herkules utca. Az Apponyi téren találjuk az ország egyik legnagyobb köztéri napóráját, melyet 1992-ben tervezett Kiss Lajos.

A magyar amatőrcsillagászok közül az első teljes napfogyatkozás felvételt jászberényi amatőr, a fiatalon elhunyt Bujdosó József készítette. Az 1990. július 22-i „finnországi” napfogyatkozás volt az első, amelynek megfigyelésére népes expedíciókat indítottak hazai amatőrök. A rossz időjárás miatt szinte semmit nem láttak a jelenségből, kivéve Bujdosó Józsefet, aki egy Leningrádból induló repülő fedelzetén, a felhők felett repülve örökölte meg a totalitást. A kép technikailag nem tökéletes, hiszen a repülő ablakán keresztül készült, azonban jól látható a jellegzetes napkorona és a fényesebb, rózsaszín protuberanciák. A kép

az Amatőrcsillagászok kézikönyve 1999-es kiadásában is szerepelt.

Jászberény új „messzelátója” a Városi Könyvtár kupolás csillagvizsgálójában kapott helyet. A 150/1200-as refraktor hazai gyártású, Pulsar vezérlésű Gemini-41-es mechanikára került. A kupola kivitelezése nagyon igényes, hiszen szerkezete fából készült (hazánkban az utóbbi negyven évben nem nagyon készült ilyen szép távcsőkupola!), rézborítású. Hogy mindez egyáltalán létrejöhetett, az a könyvtárépület teljes rekonstrukciójának köszönhető. Itt eredetileg zsinagóga állt, melynek helyére a hatvanas évek végén, a korra jellemző építészeti megoldásokkal épült fel a könyvtár épülete. A 2005-ben kezdődött rekonstrukció során alig valami maradt a régi könyvtár falaiból, az új, négyszintes épület bizonyos mértékig a régi zsinagóga „újraálmódása”, természetesen teljesen más funkcióval. Nem is könyvtár ez, hanem „könyvvár”, amint azt a Magyar Építőművészet c. lapban olvastam. A szép épület tervezője Sáros László, Jászberény főépítésze.

A csillagda hivatalos átadására azért kellett egészen 2008 novemberéig várni, mert a kupolamozgatást nem sikerült megoldani. Végül egy színháztechnikai cég valósította meg a forgatás és a rés nyitásának feladatát, a hazai csillagvizsgáló-kupoláknál eddig nem alkalmazott műszaki megoldásokkal. A rés óramű pontossággal nyílik, a súlyos kupola pedig szinte hangtalanul fordul körbe, amint azt a megnyitón tapasztalhattuk.

A könyvtári csillagvizsgáló további munkáját támogatja a Süllyápi Amatőrcsillagász Egyesület Fodor Antal vezetésével, és természetesen az MCSE is jó kapcsolatokat ápol az intézménnyel, hiszen terveink szerint jövőre közösen szervezünk csillagászati találkozót a jászberényi könyvtárban – a csillagászat évében!

Mizser Attila